

Afzender

Parketleiding Openbaar Ministerie Oost-Nederland
Eenheidsleiding Politie Oost-Nederland

-

Ontvanger(s)

Leden Regionaal en Districtelijk
Veiligheidsoverleg Oost-Nederland

Niet Vertrouwelijk

Datum

4 juni 2025

Behandeld door

Leon van Tongeren/Johan van Elst

Kopie aan

--

Agendering

Ter bespreking

Bijlage(n)

Effectrapportage 2024 –
Toepassing Operationeel Handvat
Oost-Nederland in de basisteams

Onderwerp

Effecten toepassing Operationeel Handvat Oost-Nederland

-

Inleiding

Op 9 februari 2023 is voor de eenheid Oost-Nederland het Operationeel Handvat selectiviteit en vroegtijdig beëindigen in VVC-zaken (hierna Operationeel Handvat) vastgesteld. Dit betreft een levend document en bevat een concretisering van het landelijk selectiviteitskader, aangevuld met door het lokale gezag vastgestelde lokale prioriteiten. Het document biedt de politiemedewerker voor de dagelijkse praktijk een kader om de goede keuzes in de opsporing te maken. Voordien vond de selectie op veel verschillende manieren plaats. Het Operationeel Handvat biedt een regionaal kader ten behoeve van eenduidige selectie van strafzaken.

Politie en Openbaar Ministerie (OM) worden geconfronteerd met veel strafbare feiten, terwijl de beschikbare opsporings- en vervolgingscapaciteit beperkt is. Dit dwingt tot het maken van keuzes. Bovendien heeft de ervaring ten aanzien van bepaalde delicten geleerd dat een andere interventie effectiever is.

Bewuster kiezen moet ruimte maken voor zaken die er toe doen. De complexiteit van zaken, met name in het digitale domein, neemt toe. Dat vereist bewuste keuzes welke zaken wel of niet in het strafrecht worden gebracht.

Tegelijkertijd hebben we in de DVO's naar elkaar toe uitgesproken dat het uitgangspunt is en blijft dat als de lokale driehoek vindt dat er een bepaald veiligheidsprobleem is, dit zoveel mogelijk wordt opgepakt.

In de Strategische agenda politie 2025 – 2030 geeft de politie aan dat het van belang is om (maatschappelijk) transparant te zijn over de keuzes in de opsporing. De politie wil samen met partners er voor zorgen dat er meer interventies kunnen worden ingezet om (veelvoorkomende) criminaliteit op te volgen. Ieder onrecht verdient volgens haar een betekenisvolle opvolging. Het Operationeel Handvat Oost-Nederland biedt die transparantie in de keuze(mogelijkheden) en beoogt slachtoffers op eenzelfde wijze en beter tegemoet te komen.

In de Position paper Strafrechtketen t.b.v. het gesprek met de vaste commissie Justitie en Veiligheid van de Tweede Kamer op 27 mei 2025 geven politie, OM en Rechtspraak aan dat het van belang is dat politie en OM nog meer gaan werken vanuit een gedeeld selectiekader om te voorkomen dat zaken de strafrechtketen instromen die beter langs andere weg kunnen worden afgedaan. Zo'n kader helpt politie en OM beter te bepalen welke zaken via het strafrecht worden afgehandeld. Het biedt

handvatten voor de aanpak van veelvoorkomende criminaliteit (VVC). Volgens het position paper wordt momenteel door politie en OM onderzocht hoe met dat kader de lokale sturing op de instroom van zaken beter kan worden ondersteund, zodat de capaciteit van de politie, het OM en de Rechtspraak beter kan worden ingezet. Het Operationeel Handvat vormt het selectiekader voor de eenheid Oost-Nederland.

Inhoud Operationeel Handvat Oost-Nederland

In het Operationeel Handvat is onder meer beschreven welke zaken:

- a) prioriteit hebben en die het OM wil ontvangen;
- b) als eerste in aanmerking komen om in geval van capaciteitsoverwegingen vroegtijdig te beëindigen;
- c) zelfstandig door de politie vroegtijdig beëindigd of afgerond mogen worden;
- d) alleen opgepakt mogen worden na overleg met het OM;
- e) overigens in aanmerking komen om met het OM te worden besproken.

Het Operationeel Handvat is in augustus 2024 geactualiseerd en geaccordeerd door de stuurgroep Ketenresultaten Politie-OM Oost-Nederland. De belangrijkste wijzigingen zien op de prioritering van de aanpak van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit, alsmede de uitbreiding van en toelichting op de meer gedetailleerde mogelijkheden van vroegtijdig beëindigen.

Tijdens eerdere bespreking in de DVO's is aangegeven dat de resultaten en effecten worden gemonitord en indien relevant met u worden gedeeld. Met deze oplegnotitie en bijgevoegde analyse *Effect toepassen operationeel handvat Oost-Nederland* willen we u informeren wat het tweede jaar werken met het Operationeel Handvat heeft opgeleverd.

Hoofdconclusies

De hoofdconclusies in de bijgevoegde analyse zijn kort gezegd:

- het percentage afgewezen zaken lijkt af te vlakken en er is aan politiezijde sprake van een meer gelijke screening in heel Oost-Nederland;
- het percentage vroegtijdig beëindigde onderzoeksdoossiers zien met name op de toepassing van kansrijke/effectieve alternatieve interventies;
- er wordt minder vroegtijdig beëindigd op basis van capaciteit;
- op het gebied van digitale criminaliteit is te zien dat er (in aantallen) minder vroegtijdig beëindigd wordt;
- het percentage technisch sepot is in vergelijking tot 2024 wederom afgenomen (van 17,2% naar 15,3%);
- het percentage afgeronde onderzoeksdoossiers mét verdachte bij de politie is eveneens wederom gestegen (van 71% naar 72,9%);

Alternatieve interventies

Na twee jaar werken met het Operationeel Handvat en het uitleren daarvan kan worden geconcludeerd dat er scherpere keuzes worden gemaakt tussen de zaken die in de strafketen instromen en de zaken die beter buiten het strafrecht behandeld kunnen worden. Afgelopen jaar zijn in totaal 5.555 (= 76,8% meer) alternatieve interventies (buiten het strafrecht) ingezet. Deze resultaten passen bij het juist inzetten van het Operationeel Handvat of ander (landelijk) beleid.

Voorbeelden van alternatieve interventies zijn:

- *stopgesprekken* in geval van gedigitaliseerde criminaliteit;
- *hulpverlening* bij money mules (meestal kwetsbare jongeren die hun bankrekening ter beschikking stellen aan criminelen);
- tanken zonder te betalen, waarbij het *benadeelde bedrag* door een derde partij wordt *verhaald* op de kentekenhouder, inclusief een *schadevergoeding* van 131 euro;
- winkeldiefstal, waarbij naast het *schadebedrag* ook *181 euro wordt geïnd* door particuliere organisaties;
- mishandelingen (aantal 423) en bedreigingen (aantal 269), beide veelal in het kader van

burenruzies, waarbij een *bemiddelingsgesprek* heeft plaatsgevonden. De ervaring leert dat strafrechtelijke vervolging van één van de partijen eerder leidt tot escalatie;

Meer voorbeelden staan genoemd in de bijlage bij de effectrapportage.

Hennepkwekerijen < 200 planten (in beginsel geen strafrechtelijk onderzoek)

Van de 122 hennepkwekerijen met minder dan 200 planten zijn afgelopen jaar 28 kwekerijen (23%) conform het Operationeel Handvat alsnog strafrechtelijk opgepakt, omdat sprake was van lokale context en/of recidive en/of een afpakkans. In 94 gevallen werd geen strafrechtelijk onderzoek ingesteld.

Kwaliteit en inzet van politiecapaciteit

Door de scherpere keuzes aan de voorkant heeft de politie het afgelopen jaar verhoudingsgewijs meer kansrijke zaken en zaken die er toe doen opgepakt. Van de zaken die in 2024 door de politie zijn onderzocht, heeft 72,9% (2023: 71%, 2022: 68%) geleid tot een of meer verdachten. Hierdoor is de beschikbare politiecapaciteit beter ingezet op VVC-zaken. Het afgelopen jaar is bovendien het technisch sepotpercentage met 11% gedaald. Dit betekent dat de politie verhoudingsgewijs meer bewijsbare zaken heeft aangeleverd aan het OM dan in 2023.

Overall heeft de uitvoering van het Operationeel Handvat een positief effect op de inzet van de beschikbare beperkte capaciteit op de juiste zaken alsmede op de kwaliteit van de onderzoeksdossiers. Hierdoor is minder rework nodig en kan door het OM sneller een beslissing worden genomen.